

nisterium var kommet til; det var kommet til under Forventning af, at en friere og mere frisindet Luftning skulde gaae igjennem vore Forhold. Jeg havde ingen Forventning i saa Henseende, jeg havde kun Behyring og Frygt; jeg saae kun vor Fremtids Rod i en eneste Kjendsgjerning og det var den, om det maatte lykkes Landbefolkningen i det Hele at samle sig, at den Spaltning mellem større og mindre Landeiendomsbesiddere, som var kommen tilstede ved Fæsteforholdet, maatte ophøre; thi dette var for mig en Betingelse for, at en bedre ordnet Statsiilstand kunde indtræde. Følgerne af, at det ikke skete, foreligge i den nærmeste Fortid, og jeg tør maaffee benytte Leiligheden til at sige, at hvis det ikke lykkes, saa ville vi om ikke lang Tid opleve en Katastrofe, som maaffee vil blive ligesaa sørgelig, om ikke sørgeligere end den, vi nys have oplevet. Betingelsen for, at Danmarks Fremtid sikkes i et roligt Spor, er den, at alt Phantasteri, alle utopiske Ideer, som knytte sig til Lediggang, banlyses, og at Befolkningen virkelig føler, at de, der fra den tidligste Tid til nu have havt Fædrenejorden i Besiddelse, have den Pligt ovenfor Fremtiden at holde derpaa og holde alle disse nedbrydende Kræfter ude af Samfundet. Gaaer dette ikke op for de forskjellige Dele af Befolkningen, føle de ikke, at de have denne Pligt, og at de gjensidig maae gjøre Offre for at holde sammen og for at holde alle de Magter ude, der have bragt saa store Ulykker over vort Fædreland, saa er det sikkert — Tegnene herpaa foreligge — at Kræfter heri Fædrelandet, som vække udenfor Fædrelandet og gribe ind i andre Staters Interesser, ere tilstede og ville, naar man ikke holder dem tilbage, bringe os ind i en ny europæisk Hvirvelstrøm — og saa kommer, som jeg spaaede for 12 Aar siden, en ny Krisis. Jeg spaaede dengang, at Staten vilde blive splittet ad ved de to Universiteter, som bestode i Statslegemet; det er gaaet i Opfyldelse, og nu har jeg Net til ved denne Leilighed at sige det. Maaffee maa det være mig tilladt blot at anføre de Ord, jeg dengang sagde. Jeg udtalte da: „Jeg haaber, at det efterhaanden skal blive bejendt ogsaa udenfor Landet, at de, der have bewirket de Forviklin-

ger, der ligge i de sidste Aars Historie heri Danmark, hverken ere de større eller de mindre Landeiendomsbesiddere, men at det er dem, der hovedsagelig ere udgaaede fra de to Universiteter, jeg gjentager det; der splitte Staten ad.“ Saaledes talte jeg ved Fæstefagens forrige Behandling; nu opfordrer jeg Mænd fra forskjellige Sider af Samfundet til ad Frivillighedens Vej hver i sin Kreds at besværge de Fæter, som ellers ville true vort Fædreland.

Alberti: Den ærede Forslagsstiller bragte i Grindring ved Lovforslagets Indbringelse, at et lignende Forslag havde været indført her for 10 Aar siden af den nuværende ærede Rigsdagsmand for Svendborg Amts 3die Valgkreds (S. A. Hansen) og mig, og han udtrykte den Forventning, at vi da ogsaa vilde støtte ham ved dette hans Lovforslag. Jeg kan da herved erklære, baade paa mine egne og min ærede daværende Medforslagsstillers Vegne, at vor Mening om Fæstefagens Afgjørelse endnu er ganske den samme som den, vi nedlagde i vort Forslag i 1858, og som nu er kommen frem igjen. Vi befinde os ganske paa det samme Punkt, vi beklage kun, at vi ikke have været istand til at faae dette Spørgsmaal løst, og vi tilstige den ærede Forslagsstiller vor Bistand, dersom han har større Kræfter dertil og bedre Lykke med sig, end vi have haft. Efter den ærede Indenrigsministers Udtalelse synes det jo, at dette Lovforslag nu atter skal støde paa den sædvanlige Modstand, nemlig fra Regjeringens Side, og jeg beklager meget, at den nuværende Regjering ikke i den indre Politikk er statsflogere end den Regjering, som sad fra 1854 til 1863. Dengang vilde det have været muligt at gjennemføre Fæstefagen til Tilfredsstillelse for dem, som repræsenterede de forskjellige Sider, men dette vilde denne Regjering — ved „denne Regjering“ mener jeg den Regjering, som sad fra 1854 til 1863 — ikke; derpaa indeholder Rigsdagstidenden de klareste Bewiser. Jeg havde ønsket, at den nuværende hvitærede Regjering, hvis Foretagender jeg i saa mange Henseender billiger og hidtil har understøttet, maatte være bleven belært ved deres Forgængeres Feil — jeg taler ikke om Feil i den udenrigske Politikk,